

ДМИТРЕНКО Е.С.
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри фінансового права
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

УДОСКОНАЛЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ЙОГО ВПЛИВ НА МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

За сучасних умов реформування сфери публічної фінансової діяльності одним із його напрямів є удосконалення механізму забезпечення фінансової безпеки держави. Важливість цих питань зумовлена спрямованістю такого механізму на захищеність життєво важливих фінансових особи, суспільства, держави, окремих її адміністративно-територіальних одиниць від різних загроз. Аналіз наукових джерел засвідчує малодослідженість обраної тематики, адже лише окремі її аспекти висвітлено у працях Л.К.Воронової, О.А. Музики-Стефанчук, Н.Я. Якимчук. Ціллю дослідження є визначення проблем механізму забезпечення фінансової безпеки держави та шляхів удосконалення бюджетного законодавства як одного з чинників впливу на ефективність цього механізму.

Основною метою функціонування механізму фінансової безпеки держави є забезпечення стабільності фінансової системи України. Реалізація зазначеної мети залежить від діяльності держави, що здійснює функції в цій сфері через органи законодавчої, виконавчої і судової влади, органів місцевого самоврядування та органів, наділених спеціальними повноваженнями у сфері забезпечення фінансової безпеки. Завдяки реалізації цих повноважень забезпечується виконанням низки завдань, основними з яких є наступні: профілактика та запобігання протиправним посяганням на фінансову систему України; своєчасне виявлення реальних і потенційних загроз фінансовій безпеці держави, вжиття заходів щодо їх нейтралізації; оперативне виявлення змін і негативних тенденцій у сфері публічної фінансової діяльності, своєчасне реагування на них; виявлення та формування умов, сприятливих для ефективного здійснення публічної фінансової діяльності; послаблення шкідливих наслідків від протиправних дій, спрямованих на підрив фінансової безпеки; збереження і ефективного використання фінансових ресурсів [1, с. 20–21].

Отже, важливим чинником стану фінансової безпеки держави є своєчасне виявлення її загроз – конкретних і безпосередніх форм небезпеки (сукупності негативних чинників), які ускладнюють (унеможливають) реалізацію важливих фінансових інтересів особи, суспільства, держави та створюють небезпеку фінансовій незалежності України [1, с. 24].

Такі загрози негативно впливають на усі ланки фінансової системи України, в тому числі й на бюджетну систему України, стан якої за сучасних умов визна-

чається рівнем її децентралізації, тобто, оптимальним перерозподілом повноважень між центральними та місцевими органами влади і місцевого самоврядування та коштів між Державним та місцевими бюджетами.

Зупинимося на аналізі цього питання через призму проекту Державного бюджету України на 2018 рік (надалі – проекту) та запропонованих у зв'язку з цим проектом змін до Бюджетного кодексу України (надалі – БК України). Зазначене насамперед стосується положень проекту щодо виключення у 2018 р. із складу субвенції з Державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення державних програм соціального захисту фінансування пільг з оплати житлово-комунальних послуг та змін до БК України, якими пропонується погашення заборгованості з оплати таких послуг минулих років за рахунок коштів місцевих бюджетів. Вважаємо, що прийняття таких змін призведе до значного розбалансування місцевих бюджетів, зниження рівня їх фінансової спроможності.

Іншим проблемним питанням є передбачені проектом обсяги медичної та освітньої субвенцій місцевим бюджетам, та зміни до БК України щодо фінансування комунальних закладів освіти й охорони здоров'я. Наслідком прийняття запропонованих змін може стати недофінансування в 2018 році цих комунальних закладів і заборгованість із виплати заробітної плати їх працівникам.

Окремою проблемою є запропоновані зміни до механізму реверсної дотації, спрямованої на горизонтальне вирівнювання податкоспроможності територій шляхом вилучення надходжень від податку на доходи з фізичних осіб та додатку на прибуток підприємств із місцевих бюджетів (із значенням індексу на одного мешканця вище 1,1) до Державного бюджету. Збільшення обсягу цих вилучень з 50 до 80 відсотків значно зменшить фінансові ресурси місцевих бюджетів та позбавить територіальні громади мотивації до їх нарощування.

Зазначене обумовлює потребу розроблення нового механізму надання міжбюджетних трансфертів та нормативів фінансової забезпеченості, а також запровадження галузевих соціальних стандартів і страхової медицини, що сприятиме суттєвому скороченню дотаційних місцевих бюджетів [2, с. 161–162].

Вважаємо, що прийняття найближчим часом цих та інших змін до бюджетного законодавства може позитивно вплинути на проведення бюджетної децентралізації в Україні, а, отже, – й на механізм забезпечення фінансової безпеки держави.

Список використаних джерел

1. *Дмитренко Е.С.* Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права у механізмі правового забезпечення фінансової безпеки України: монографія. – К.: Юрінком Інтер, – 2009. – 591 с.
2. *Дмитренко Е.С.* Удосконалення фінансового законодавства як чинник ефективного проведення бюджетної децентралізації в Україні. матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Правова реформа в сучасних умовах: досягнення і перспективи» (26 лютого 2017 року, Національний авіаційний університет, м. Київ). – Тернопіль: Вектор, 2016. – С. 160–162.